

Vapaa-aikatoimiala, museopalvelut

26.5.2021

Dnro 2155-2019
(10 02 04)

Naantalin kaupunki
Naantalin kaupungin tekninen lautakunta
PL 43
21101 NAANTALI

kirjaamo@naantali.fi

Lausunto Vanhankaupungin rannan katu- ja puistosuunnitelmien rakennussuunnitelmissa, Naantali

Viite: (laup. saap. 14.4.2021, pidetty palaveri 12.5.2021, 15.3.2021 päivätyt suunnitelmat)

Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo/kulttuuriperintöyksikkö/tutkijat
Sara Tamsaari ja Tanja Ratilainen

Naantalin kaupungin tekninen lautakunta on pyytänyt Varsinais-Suomen alueellisen vastuumuseon lausuntoa otsikon asiasta.

Naantalin Vanhankaupungin rantaa koskevaan rakennussuunnitelmaan sisältyy muun muassa uusia kiveyksiä, penkkejä, valaisimia sekä viheralueita. Terrassialueen reunaan rakennetaan kivipengerrys, istutetaan uusia puita, ja rakennetaan uutta vesijohto-, hulevesi- jätevesiverkostoa. Lisäksi satamallasta on tarpeen ruopata hulevesipurkuputken vuoksi. Hanke on tarkoitus toteuttaa osissa, useamman vuoden aikana. Suunnittelualue on osa valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY) luokiteltua Naantalin vanhaakaupunkia sekä muinaisjäännoaluetta Naantalin vanhan kaupungin asemakaava-alue (Mj.rek. 529500001).

Vastuumuseo on antanut yleissuunnitelmavaiheessa lausuntonsa (19.3.2019, Dnro 2155-2019) ja kiinnittänyt huomiota muun muassa pintamateriaalien liialliseen runsauteen. Valikoiman yksinkertaistamisen lisäksi vastuumuseo on esittänyt, että alueella säilyisi enemmän rakentamattomia, hiekkapintaisia väyliä, vähintään puistoalueella ja siihen liittyvällä Rantabulevardin osalla. Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta suositeltiin mahdollisimman vähän maahan kajoavaa toteutusta. Suunnittelutyön aikana on tutkittu mm. putkien sujutusmahdollisuuksia.

Hiekkapintaiset väylät on kuitenkin nähty liian hankalasti ylläpidettävänä suunnittelualueella, jonka kulkureitit ovat kovassa käytössä, eikä niitä ole rakennussuunnitelmassa esitetty. Kiveystyyppien valikoimaa on vastuumuseon lausunnon mukaisesti vähennetty. Alueelle laajimmin suunniteltu kivityyppi ei ole mukana lausuntoaineistossa, mutta sen osalta on käyty keskusteluja erillisessä palaverissa. Tarkoitus on käyttää punertavaa poltettupintaista, reunoiltaan

epätasaista kiveä, joka olisi väriltään lähellä alueella perinteisesti suosittujen hiekkapolkujen sävyä.

Kaupunkiarkeologisessa inventoinnissa (2015) suunnittelualan pohjois- ja eteläosa (Kaivohuoneen lounaispuoli ja Kaivohuoneen, Tuulensuojan ja Silta-puiston väli sekä Fleminginkadun länsiosa) luokiteltiin ensimmäisen luokan suojelukohteiksi. Tuulensuun luoteisedusta ja Fleminginkadun itäosa ovat toisen luokan suojelualuetta. Koko suunnitteluala on muinaisjäänösalueella tai sen reunalla.

Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo toteaa lausuntonaan seuraavan.

Arkeologinen kulttuuriperintö:

Koska osa muinaismuistolain (295/1963) suojelemaa kiinteää muinaisjäänöstä on hankkeen vuoksi vaarassa tuhoutua, tulee alueella tehdä lain edellyttämät arkeologiset tutkimukset. Tutkimukset voidaan tehdä arkeologisena konekaivuun valvontana.

Missä alueen päällysrakenteet rakennetaan maksimissaan 30 cm syvyyteen nykyisestä maanpinnasta, ei arkeologisia tutkimuksia edellytetä. Kaikki muut hankkeessa tehtävät kaivannot (uudet kunnallistekniset linjat, puunistutuskuopat, penkkien perustukset, pengerrys jne) on valvottava arkeologisesti. Suunnitelmat lausunnon liitteenä 1.

Arkeologinen konekaivuun valvonta tarkoittaa sitä, että mahdollisesti esiin tulevat kiinteään muinaisjäänökseen kuuluvat rakenteet ja kerrostumat tutkitaan ja dokumentoidaan ja löydöt taltioidaan. Dokumentoinnin ajaksi konekaivu on keskeytettävä.

Mikäli alueelta tulee esiin hyvin säilyneitä rakennekokonaisuuksia / kulttuuri-kerroksia, tulee paikalla tehdä arkeologiset kaivaukset. Tämä koskee erityisesti 1. luokan alueita. Mikäli säilynyttä kulttuurikerrosta jää vain 10–30 cm kaivettavien alueiden alle, tulee kulttuurikerrokset tutkia puhtaaseen pohjasaaveen saakka. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota mahdollisiin luostarin ja kaupungin yhdistäneen sillan säilyneisiin rakenteisiin.

Kaadetun puun kantoa ei saa repiä ylös, vaan se tulee tarvittaessa poistaa varovaisesti arkeologin valvonnassa. Mikäli istutettavien puiden alle ja ympärille jää kulttuurikerrosta, tulee istutuskuopassa käyttää juurimattoa.

Vedenalainen kulttuuriperintö: Hankkeessa on suunniteltu rakennettavaksi mereen ulottuvaa hulevesien purkupuutkea, jonka asentaminen vaatii sataman ruoppaamista kahdesta kohtaa. Lisäksi pohjaan asennetaan purkupuutkea noin 80 metriä. Toinen ruoppausalue on halkaisijaltaan n. 20 metriä ja syvyys 3,5 m, toinen ulompänä sijaitseva alue n. 8 metriä ja syvyydeltään 2,5 m.

Rantamuurien kaikuluotaamalla tehdyn kuntokartoituksen (VRT2017) perusteella aluetta ei näyttäisi aikaisemmin ruopatun, joten sedimenttien sisällä

Vapaa-aikatoimiala, museopalvelut

26.5.2021

Dnro 2155-2019
(10 02 04)

saattaa olla säilyneenä vedenalaista arkeologista kulttuuriperintöä. Lisäksi satama-altaan pohjalla kuvissa erottuu kasa hirsii (laiturin arkkurakenteen jäännös?), joka saattaa ulottua ruopattavalle alueelle.

Koska muinaismuistolain (295/1963) suojelema vedenalainen kulttuuriperintö saattaa olla vaarassa tuhoutua, tulee ruoppauksen ja purkuputken rakentamisen yhteydessä hankkeessa tehdä arkeologista valvontaa.

Muinaismuistolain 15 § mukaan arkeologisten tutkimusten kustannuksista vastaa hankkeen toteuttaja.

Tämä lausunto liitteineen tulee liittää tarjouspyyntöön / toimittaa tiedoksi tutkimuksista vastaavalle arkeologikonsultille.

Ohjeet arkeologisten kenttätöiden tilaamiseksi:

http://www.nba.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen_kulttuuriperinto/arkeologisten_kenttatoiden_tilaaminen

Arkeologisia kenttäpalveluja tarjoavia toimijoita:

<https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus/arkeologisten-kenttatoiden-tilaaminen#Arkeologisiakentt%C3%A4palvelujatarjoaviatoimijoita>

Meriarkeologisia kenttätöitä tarjoavia toimijoita:

<https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus/arkeologisten-kenttatoiden-tilaaminen#Meriarkeologisiakentt%C3%A4ty%C3%B6palvelujatarjoaviatoimijoita>

Ohjeet arkeologiselle toimijalle:

1800-lukua vanhemmat kulttuurikerrokset rakenteineen lukeutuvat kiinteään muinaisjäännökseen.

Tutkimuksissa tulee noudattaa Museoviraston Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeita:

http://www.nba.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen_perinto/laatuohjeet

Turun museokeskuksen arkistoon on toimitettava digitaalisessa muodossa (ETRS-TM35, dwg) tutkittujen alueiden rajat.

Varsinais-Suomen alueellisella vastuumuseolla ei ole omalta toimialaltaan muuta huomautettavaa suunnitelmiin.

Vapaa-aikatoimiala, museopalvelut

26.5.2021

Dnro 2155-2019
(10 02 04)

Turun museokeskus
Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo
museopalvelujohtaja

Juhani Ruohonen

Kokoelmat ja kulttuuriperintöyksikkö
intendentti

Maarit Talamo-Kemiläinen

Tiedoksi: Museovirasto, kirjaamo@museovirasto.fi
Varsinais-Suomen ELY-keskus,
kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi
Varsinais-Suomen liitto, kirjaamo@varsinais-suomi.fi